

ВІДГУК

опонента, доктора медичних наук, професора закладу вищої освіти кафедри хірургії та судинної хірургії Національного Університету Охорони Здоров'я України імені П.Л.Шупика, Ходоса Валентина Андрійовича на дисертаційну роботу Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик», яка подана до разової спеціалізованої вченої ради ДФ 22.222.05 Державної наукової установи «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я» Державного управління справами, створеної відповідно до наказу № 242 від 28.06.2024, для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність теми дисертації.

Одним із пріоритетних питань сучасної медицини та хірургії є розробка та впровадження все більшої кількості малоінвазивних методів хірургічного лікування без потреби у загальному знеболенні та використанні наркозу у пацієнтів. Такі методики є основою напрямку fast track хірургії та дозволяють хірургам підвищити якість надання медичних послуг, а також пришвидшити соціальну реабілітацію пацієнтів з найшвидшим поверненням їх до звичного способу життя та праці.

Слід зауважити, що хронічне захворювання вен нижніх кінцівок є одним із пріоритетних напрямків серед групи судинних захворювань, яке на сьогодні має за основу пошук оптимального методу або комбінації мініінвазивного лікування. Варикозна хвороба поверхневих вен широко розповсюджена серед працездатного молодого населення та часто може викликати ускладнення та важкі форми перебігу, що може призводити до тривалої втрати працездатності або стимулювати ознаки інвалідизації пацієнтів. Саме тому на сьогодні перехід від відкритої хірургії до мініінвазивних методів в амбулаторних умовах дає змогу виявляти та лікувати дану патологію на ранніх стадіях, що дає лікарській спільноті можливість підвищити якість життя пацієнтів та підвищити рівень національного здоров'я.

Актуальність пошуку оптимального хірургічного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок підтверджується великою кількістю досліджень та пошуків серед наукової спільноти оптимального методу лікування даної патології та визначення тактики щодо уникнення або корекції незадовільних результатів у віддаленому періоді. В дисертації розглядаються основні актуальні мініінвазивні методи хірургічного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічного та нетермічного впливу, які наявні та сертифіковані в країні і світі. На сьогодні в Україні не було проведено роботи щодо порівняння усіх вищевказаних методів між собою, що підтверджує її унікальність.

2. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами та темами.

Наукова робота виконана за планом роботи наукового відділу малоінвазивної хірургії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами та є фрагментом комплексних науково-дослідних робіт: «Оптимізація хірургічного лікування хворих за мультимодальною програмою швидкого відновлення на основі удосконалення малоінвазивних оперативних втручань, зокрема із застосуванням нанобіосенсорних технологій та їх анестезіологічного забезпечення» (реєстраційний номер № 0122U000233) та «Оптимізація надання спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги хірургічного профілю на принципах «хірургії швидкого шляху» при окремих захворюваннях щитоподібної та прищитоподібних залоз, внутрішніх та репродуктивних органів, черевної стінки, судин і суглобів, зокрема з використанням атомно-силової мікроскопії та із застосуванням методу преламінації для обробки імплантів» (реєстраційний номер № 0119U001046 по спеціальності). Аспірант є співвиконавцем зазначеної НДР.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Автором здійснено обґрунтування алгоритму диференціації вибору мініінвазивних варіантів амбулаторного хірургічного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик облітерації із зазначенням пріоритетності та ефективності кожного з них. Підвищено ефективність термічної абляції за рахунок удосконалення тактики ліквідації притоків та методики тумісцентного знеболення під УЗ навігацією. Вперше використано атравматичні канюлі для покращення тактики тумісцентного знеболення в приустьових ділянках. Впроваджено використання алгоритму комбінованого лікування пацієнтів з трофічними виразками за рахунок доповнення основного лікування термічним методом методикою топічної ін'єкційної стимуляції грануляцій.

4. Практичне значення одержаних результатів.

В науковій роботі Семененко Н.В. проведено аналіз та систематизацію мініінвазивних методів оперативного лікування варикозного розширення вен та здійснено обґрунтування диференційованого підходу до їх вибору в амбулаторних умовах. Це дозволяє активно впроваджувати хірургічне лікування варикозного розширення в амбулаторну клінічну практику. Відсутня потреба у стаціонарному спостереженні, тому впровадження цих методів підвищить відсоток звернень пацієнтів на більш ранніх стадіях ХЗВ, зменшить страх пацієнта перед оперативним втручанням – так як мініінвазивні методики не потребують наркозу та повного знерухолення пацієнтів. Дисертантом встановлено основні причини незадовільних результатів лікування та запропоновано оптимальні шляхи їх вирішення, шляхом удосконалення методики тумісцентного знеболення, методики прицільної мініфлебектомії за участю УЗ навігації, а також шляхом оптимального початкового підбору методу втручання.

Актуальним також є комбінований алгоритм лікування у пацієнтів стадій С6s, у вигляді доповнення хірургічного термічного лікування топічним ін'єкційним методом – плазмотерапією, що показана для пришвидшення формування

грануляцій трофічних ран в амбулаторних умовах та не потребує високовартісних розхідних матеріалів та складної техніки.

5. Оцінка змісту та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота написана українською мовою, викладена на 227 сторінках друкованого тексту. Робота складається з анотації, змісту, вступу, розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Дисертація ілюстрована 111 рисунками та 41 таблицею. Перелік цитувань містить 170 літературних джерел, з них 13 кирилицею та 157 латиницею.

У *Вступі* наведено усі пункти, які рекомендовані ДАК України. В даному розділі автор обґрунтовано висвітлює сучасний стан наукової проблеми, якій присвячена робота, визначає актуальність і мету роботи, формулює 5 основних завдань дослідження, вказує об'єкт та предмет дослідження.

У Розділі 1 *«Огляд літератури»*, дисертантом проведено аналіз останніх наукових публікацій розвитку стану патології у світі, проблеми тактик різних типів хірургічного лікування варикозної хвороби, сучасні погляди та підходи згідно останніх гайдлайнів та протоколів діагностики. В кінці розділу обґрунтовується доцільність проведення дисертаційного дослідження за рахунок узагальнення проаналізованих отриманих даних щодо нез'ясованих питань по існуючим підходам та методам хірургічного лікування даної патології.

В Розділі 2 *«Матеріали та методи»* міститься проспективний аналіз термічних та нетермічних мініінвазивних методик, вказаний дизайн дослідження, описані критерії включення та виключення, критерії оцінки отриманих результатів наукового дослідження, особливості та описи методів використаної діагностики, обґрунтування вибору методу оперативного втручання та особливості їх виконання. Дисертантом обґрунтовано вибір груп порівняння, визначено основні критерії порівняння.

Розділ 3 *«Хірургічні малоінвазивні методики лікування пацієнтів із варикозною хворобою стадій C2-C6s»* присвячено опису результатів власних досліджень.

Наведено детальні описи методології та техніки виконання кожного мініінвазивного методу хірургічного лікування, їх переваги та недоліки.

У Розділі 4 «*Морфологічне дослідження стінки вени після термічного та нетермічного впливу*» дисертантом було вивчено морфологічні зміни епіфасціальних стовбурових фрагментів вени при нормальній фізіології та після впливу на вену кожним з методів облітерації. Вперше було порівняно дані усіх п'яти методів лікування в одному порівняльному дослідженні. Отримані дані досить наглядно показали результативність кожної методики впливу на судину та підтвердили результати щодо отриманої оцінки ефективності методик.

У Розділі 5 «*Оцінка клінічних проявів хронічного захворювання вен нижніх кінцівок за даними VCSS та CIVIQ-20 до та після хірургічного лікування*» дисертантом за допомогою актуальних статистичних аналізів та програм проаналізовано отримані дані щодо оцінки динаміки якості життя до та після кожного використаного термічного та нетермічного методу.

Наступний розділ присвячено аналізу та узагальненню результатів, систематизації отриманих дисертантом висновків.

Автором змістовно викладено детальний аналіз усіх отриманих даних щодо переваг кожного з термічних та нетермічних мініінвазивних методик оперативного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок в амбулаторних умовах, надано рекомендації, що обґрунтовані одержаними даними в тому числі і патогістологічних досліджень.

Робота характеризується достатнім рівнем обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження.

6. Дані про відсутність порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації) та текстових запозичень.

Під час виконання дисертації Семененко Н. В. дотримувалась принципів академічної доброчесності, що підтверджено відповідним висновком експертної комісії, результати перевірки та аналізу матеріалів дисертації засвідчили відсутність ознак академічного плагіату фабрикації чи фальсифікації.

7. Ступінь обґрунтованості та вірогідності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик» за своїм змістом, об'ємом, структурою, співвідношенням окремих елементів і оформленням відповідає основним нормативним вимогам, які ставляться до рукописів дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Висновки дисертаційної роботи є науково обґрунтованими, сформульовані автором дисертації на підставі результатів власних досліджень і повною мірою базуються на достатньому фактичному матеріалі та мають досягнення мети – розв'язання актуального науково-практичного завдання.

За темою дисертації здобувачем опубліковано 8 наукових публікацій. Опубліковані наукові праці також відповідають вимогам до рівня наукової кваліфікації здобувача згідно Постанови КМУ № 167 від 6.03.2019. 3 наукових праці опубліковано у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 наукова робота – у фаховому виданні країн Європейського Союзу, 5 робіт – тези доповідей.

В опублікованих матеріалах повною мірою відображені всі розділи рецензованої роботи.

8. Зауваження до змісту та оформлення дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота написана добре, виконані та обґрунтовані в повній мірі всі завдання дослідження. В дисертації по тексту наявні орфографічні та поодинокі стилістичні помилки. Всі зроблені зауваження є дискусійними і не впливають на позитивну оцінку дисертації в цілому.

У порядку дискусії, під час офіційного захисту хотілося б отримати відповіді на наступні *запитання*:

1. Чи спостерігали Ви тромботичні ускладнення у Ваших пацієнтів? Як Ви проводили їх лікування чи корекцію?
2. Чи були в Ваших спостереженнях ускладнення зумовлені впливом на паравазальні тканини термічного фактору, як після ЕВЛК, так і після РЧА (післяопераційні запальні інфільтрати, опіки, парестезії) якщо так, то як часто, чим проводили лікування?
3. В Ваших дослідженнях показано, що після термічних методів усунення вертикального рефлюксу кількість випадків неповної облітерації через 1 місяць після операції значно менша, чим після нетермічних. І, як Ви і показали морфологічно, їх причина в недостатній руйнівній дії цих факторів на венозну стінку. В той же час кількість випадків не повної облітерації після ендовенозної лазерної коагуляції склали 2,8% та 5,6% - після радіочастотної абляції. Чому на Ваш погляд взагалі виникає не повна облітерація після застосування термічних методів і чому після РЧА цей показник, згідно отриманих Вами результатів, вдвічі більше в порівнянні з ЕВЛК?
4. В Ваших дослідженнях вказано, що одним із критеріїв відбору пацієнтів для проведення клеєвої облітерації був обтяжений алергологічний анамнез на компоненти тумісцентного розчину та інші знеболюючі. Яким чином Ви тестували можливу чи наявну реакцію на той, чи інший компонент саме тумісцентного розчину і чи не були у Вас випадки реакції на сам клей, як хімічний агент впливу? Які дані літератури стосовно реакції на клеєву композицію?

9. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик», виконана під керівництвом професора, доктора медичних наук Чернухи Лариси Михайлівни, є самостійною науковою працею, що вирішує актуальне наукове завдання.

Здобувачу вдалось досягнути мети дослідження, виконати усі завдання дослідження та зробити відповідні висновки. Загальна оцінка дисертації – позитивна.

Дисертаційна робота Семененко Н.В. «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик» за актуальністю теми, науковою новизною, і практичним значенням одержаних результатів, об'єктивністю висновків повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та актуальним вимогам до оформлення дисертацій, згідно наказу № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. (редакція від 12.07.2019 р.) і може бути представлена до офіційного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Аспірант Семененко Наталія Вікторівна має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент

професор кафедри хірургії та
судинної хірургії

Національного Університету Охорони
Здоров'я України імені П.Л.Шупика,
доктор медичних наук

В.А. Ходос



МОН України
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П.Л.ШУПИКА
Підпис: *Ходос В.А.*
Засвідчую
20 р.